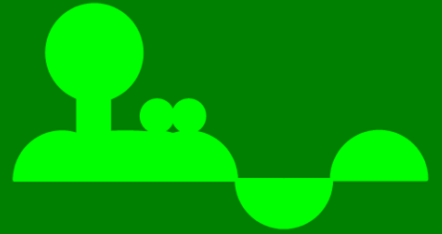

Nieuwsbrief

Landschapsbeheer Oss | Juni 2024 | Jaargang 26 | Nummer 98
Redactie | Tolstraat 3, 5342 NH Oss | redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Contact

Landschapsbeheer Oss

Tolstraat 3
5342 NH Oss
I www.landschapsbeheer-oss.nl
E info@landschapsbeheer-oss.nl

Voorzitter

Harry Peters
T 06-53130585
E voorzitter@landschapsbeheer-oss.nl

Secretaris

Leo de Hoogt
T 06-52607320
E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Penningmeester

Jan Ploegmakers
T 0412-641500
E penningmeester@landschapsbeheer-oss.nl

P&R

Vacant

Redactie & Website

Richard Ceelen
T 06-54218521
E redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Juridisch Adviseur

Maarten Furnée
T 0412-454204
E juridischadviseur@landschapsbeheer-oss.nl

Werkplaats Natuur, Landschap & Cultuurhistorie

Henk Smouter (Projectcoördinator)
T 06-54288252
E hs@werkplaatsnlc.nl

Coördinator Beheer

Tonnie van Hooff (Projectcoördinator)
T 06-37456820
E tvh@werkplaatsnlc.nl

Landerij VanTosse

E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Administratie

Henk van den Oever
T 0412-633443/06-22331836
E administratie@landschapsbeheer-oss.nl

De Stichting Landschapsbeheer Oss is gevestigd te Oss en ingeschreven bij KvK Oost-Brabant onder nummer 17105068 Rabobank Oss, NL94 RABO 0170 4198 94

Landschapsbeheer Oss

Colofon

Nieuwsbrief Landschapsbeheer Oss

Juni 2024 jaargang 26, nummer 98, oplage 600.

Redactie

Richard Ceelen, Jan Oomen, René van Dorst, Henk Buijks
Email: redactie@landschapsbeheer-oss.nl
Redactieadres: Tolstraat, 5342 NH Oss
Druk: Kluytmans Drukwinkel bv Oss

Kopij

De sluitingstermijn voor kopij voor de volgende nieuwsbrief is 1 september 2024.

Foto's voorpagina

Boven: Grienden, sleedoorn opschonen en verwijderen bij het Ossemeer (foto: Anne-Marie Bollen)

Linksonder: Perenbomenrij vrijgemaakt van wildgroei aan de Valkseweg in Lith (foto: Anne-Marie Bollen)

Rechtsonder: Landerij VanTosse (foto: Anne-Marie Bollen)

Vacature PR-vrijwilliger Landschapsbeheer Oss

Vind je het leuk om al het moois van Landschapsbeheer Oss over te brengen? Lijkt je het leuk om zoveel mogelijk mensen enthousiast te maken om te komen genieten en te komen werken in het Osse landschap?

Landschapsbeheer Oss is een vrijwilligersorganisatie die, in samenwerking met meerdere organisaties zoals gemeente Oss en provincie, zich inzet voor herstel en ontwikkeling van het Osse landschap.

We werken graag in de vele landschapselementen die de gemeente Oss rijk is, verbouwen lekkere streekproducten in Landerij VanTosse en onderhouden vele wandel- en fietsroutes.

Als PR vrijwilliger heb je dus een prachtige taak: de beleving van en het werken in ons mooie landschap overbrengen! Concreet denken we aan: het werven van nieuwe vrijwilligers, het vergaren van informatie over voor ons relevante onderwerpen, info verzamelen via nieuwsbrieven van externen, het bijhouden van onze website, het bijhouden van Facebook en het ontwikkelen van communicatiemiddelen als folders en artikel-tjes voor (sociale) media.

Als PR-vrijwilliger ben je gesneden uit twee soorten hout:

- Je bent vooral een fan van de natuur en al het moois wat ieder seizoen voorbij komt.
- Jouw affiniteit ligt bij PR, communicatie en social media, dus je weet al ongeveer wat ervoor nodig is. Je vindt het daarnaast leuk om wat meer met en voor Landschapsbeheer Oss te doen.

Welk 'type hout' je ook bent, het is super als je ons al kent, maar dat hoeft natuurlijk niet. Een nieuwe, frisse blik in ons vrijwilligersteam is meer dan welkom!

Naast acht bestuursleden zijn ook ongeveer 150 vrijwilligers in meer of mindere mate actief. Interessant en leerzaam: als PR-vrijwilliger ben je automatisch ook het negende lid van het bestuur. We hebben ongeveer één vergadering per maand.

Ben je nieuwsgierig of wil je eerst meer weten? Bel of mail dan naar Harry Peters voorzitter@landschapsbeheer-oss.nl

Beste lezer,

Samenwerken, samen het er over hebben, verbinden van mens en natuur, verbanden leggen, dat is wat de ruim 200 vrijwilligers dagelijks doen. Hoedje af daarvoor!

Samenwerken doet Landschapsbeheer met heel veel instanties. IVN bestaat dit jaar 50 jaar en is een van die instanties, waar een nauwe band mee bestaat en samenwerken wij intensief aan de verbinding tussen mens en natuur. Wij feliciteren IVN van harte en hopen dat wij nog lang met elkaar verbonden blijven en dit, waar mogelijk, verder kunnen intensiveren en activeren.

In de vorige nieuwsbrief maakten wij melding van een akkoord met de gemeente over de beheerovereenkomst voor 2024. Gedurende 2024 zullen de gemeente en Landschapsbeheer een aantal keren bij elkaar komen om alle punten over en weer te finetunen, immers de overeenkomst is "niet in beton gegoten". Eind 2024 kunnen wij dan een meerjarig beheercontract opmaken met de gemeente.

De financiën voor 2024 worden beter dan die van 2023 door het teruggeven van pachtgronden (Landerij VanTosse) aan de gemeente, de nieuwe beheerovereenkomst voor Landschapsbeheer, andere prijszetting voor natuurgronden, belangrijke kostenbesparingen en hopelijk door opbrengsten van onze hop, cranberry's en akkers. 2022 en 2023 waren voor de opbrengsten rampjaren. Voor Landschapsbeheer en de Landerij VanTosse hebben wij belangrijke beslissingen genomen. Wij zijn er nog niet, zijn zeker op de goede weg en gaan verder in overleg met de gemeente en belanghebbenden.

Dit jaar is het begin van de zomerzonnepende 20 juni, dat is het moment dat ons noordelijk aardse halfmond het dichtst bij de zon gekanteld is en het maximale daglicht ontvangt.

Kortom, het begin van de zomer en de heerlijke zomermaanden liggen voor ons. Net als deze zomerse nieuwsbrief, waard om te waarderen en van te genieten. Hegenstructuren, vlechten, Bos van Oss, weidevogelbescherming en veel andere zaken die een rol spelen in onze vrijwilligersgroep en van belang zijn voor u en mij, worden verderop in deze prachtige nieuwsbrief uitgebreid toegelicht. Dank jullie wel voor de contributie.

Voor nu: kom mee naar buiten allemaal... geniet van de zomerse periode en overleg met je omgeving, of jij en je omgeving kunnen bijdragen aan de verbinding van mens en natuur.

Wil jij vriend(in) worden of vrijwilliger, heb jij kwaliteiten, die bij ons van pas komen, meld je aan!

Harry Peters
Voorzitter Landschapsbeheer Oss

Bos van Oss groeit!

We zijn er altijd al wat huiverig voor geweest om in het vroege voorjaar jonge struiken en bomen te planten. Ervaringen uit het verleden hebben dat meer dan eens bewezen. Typisch Nederlands voorjaar ging maar al te vaak gepaard met koud en schraal weer en een droge noordoostelijke wind. Kortom geen ideale omstandigheden om pas gepland bosplantsoen een goede start te geven. Het voorjaar van 2023 was daar een goed voorbeeld van. En als toetje kregen we daar in de normale groeiperiode in mei nog eens een hittegolf overheen met droogte tot ver in juni. Logisch dat we bedenkingen hadden om begin maart met een grote aanplant als de aanleg van het Bos van Oss van ca 3 ha te beginnen.

Voor- en nadelen hevige regenbuien

Maar wat is typisch Nederlands voorjaar in deze tijd? Dit jaar hebben we te maken met een wel heel uitzonderlijk weerpatroon met recordhoeveelheden regen. Niet dat dit nu meteen een vaststaand feit wordt, maar toch is de invloed van klimaatverandering met de bijbehorende extremen meer regel dan uitzondering geworden. In ons geval is de vele regen voorlopig een meevaller, want de nieuwe aanplant doet het op het moment bijzonder goed. Met als enige kanttekening dat we door de vele regen op sommige plekken niet konden planten omdat het veld onder water stond.

Toch is het nu te hopen dat we vanaf nu een drogere periode krijgen want er ligt zomaar een ander gevaar op de loer: zuurstofgebrek aan de wortels doordat alle poriën in de grond zijn verzadigd met water. En dat betekent groeistagnatie of zelfs afsterven, zeker als ook nog eens de temperatuur omhoogschiet. Maar goed, niet doemdenken, de huidige situatie is een stuk gunstiger dan die van vorig jaar.

Henk Smouter

Veel groen na de vele regenbuien (foto: Henk Smouter)

A. van Leuken
06-54650884
LOON & GRONDVERZET
LITHOIJEN

Landerij VanTosse: Proef het landschap

Ten zuiden van Oss, aan de noordrand van natuurgebied de Maashorst, ligt Landerij VanTosse. Een grotendeels ongeschonden kampenlandschap met kleine akkers, hak-houtbosjes en houtwallen. Je struint er langs korenvelden met bloeiende akkerranden, bloemrijke hooilandjes, poelen en fraaie bosranden. Spelt voor je brood, cranberries voor je jam en gerst en hop voor je bier. Het groeit hier allemaal. Tuinderij VanTosse is het kloppend hart van de landerij. Hier vind je een groente- en kruidentuin, bloemenpluktuin, boomgaarden en natuurtuin.

Hopveld

Wie de bewegwijzerde wandelroute over Landerij VanTosse volgt, komt vanzelf langs de verschillende velden. Naast de akker waar de gerst groeit, ligt het hopveld. Herkenbaar aan de houten palen die enkele meters boven het veld uitsteken. In het voorjaar en de zomermaanden groeit de klimplant hier tot wel tien centimeter per dag! De plant komt in Nederland ook in het wild voor en werd hier vroeger veel geteeld. Hop vormt een van de basisingrediënten van bier. Op het Osse veld staan allerlei hopvariëteiten. De Saaz (Tjechië), Magnum (Duitsland) en Groene Bel (België) kennen hun oorsprong in typische Europese bierlanden. De Cascade en Chinook komen uit de Verenigde Staten.

Aroma- en bitterhop

Op het informatiebord bij het veld lees je dat er verschillende typen hop zijn. Bitterhoppen met een hoog gehalte aan bitterstoffen. Die hebben een sterk conserverende werking. En aromahoppen met veel smaakstoffen, maar met minder conserverende werking. Henk Smouter is coördinator bij Landerij VanTosse en Landschapsbeheer Oss. Hij legt uit: "Met de opkomst van veel speciaalbierbrouwerijen in deze streek, zijn we hier rond 2015 hop gaan verbouwen. Tegenwoordig wordt die afgenomen door de brouwers van Bier van de Zon uit Schaijk. Het telen en oogsten van hop is behoorlijk bewerkelijk en een aparte tak van sport. Met het oogsten en plukken van de hopbellen zijn we ongeveer een week bezig. Het is ook een gezellige klus. Vele handen maken licht werk als we met z'n allen rond een lange tafel met hopranken staan."

Landschapsbeheer

Henk zet zich met vrijwilligersorganisatie Landschapsbeheer Oss al 25 jaar actief in voor landschapsinrichting en versterking van de natuur. In zo'n zeventig natuurgebieden, van groot tot klein, zijn ruim tweehonderd vrijwilligers actief. "Sinds 2000 werken we ook op de akkers die nu Landerij VanTosse vormen. Voorheen groeide hier alleen maar maïs. Die eentonigheid wilden we doorbreken. Dit is een uniek gebied, de verkaveling is nog hetzelfde als honderd jaar geleden. We begonnen met het verbouwen van spelt. Daarna volgden gerst en haver. En rogge, die hier vroeger al op de arme zandgronden groeide. Dankzij het graanakkerproject is de biodiversiteit flink toegenomen. Zo zie je hier bijvoorbeeld weer patrijzen. Het behoud van groene en rustige gebieden is heel belangrijk. Voor mens en voor dier. Juist ook in en rond de stad."

Struiken planten, uien poten, kalk strooien in landerij VanTosse (foto: Anne-Marie Bollen)

Streekproducten

Alles wat bij Landerij VanTosse wordt verbouwd, vindt zijn weg in de omgeving. Henk noemt wat voorbeelden. "Onze spelt gaat naar de molens in Vinkel, Geffen en Ravenstein. De gerst naar de whiskystokerij in Loosbroek. En van de cranberries wordt jam gemaakt. Die is te koop bij de Firma Streek in het centrum van Oss. Ook hier hebben we wat potjes in de kast staan. Buurtbewoners kopen hier seizoengroenten vers uit de tuin. Alles wat we telen gaat op. En anders gaat het naar de voedselbank. Niets gaat verloren. Het sociale en maatschappelijke aspect is heel belangrijk. Voor een deel van de vrijwilligers zijn we een werker-variëteit of sociale arbeidsplaats. Verder worden hier allerlei excursies en lezingen georganiseerd. Ook de yogaclub en wandelgroep zijn hier regelmatig te vinden. Hier komt heel veel samen." Ondertussen zweeft boven de velden van Landerij VanTosse een roofvogel. Tussen de akkers is een wandelaar met de hond op pad. Een mountainbiker en hardloper passeren elkaar. Wil jij dit bijzondere landschap ook proeven? Trek je wandelschoenen aan en ga op pad voor een ommetje Landerij VanTosse.

Evelien Lucius

Projectcoördinator Vrije tijd en Erfgoed & Communicatie
Bibliotheek Meierijstad Noord Oost Brabantse Bibliotheken

Siberische honingbes klaar om te oogsten in Landerij VanTosse (foto: Anne-Marie Bollen)

Ecologische bijscholing maaiwerk

Twee jaar geleden hebben we op een van onze Land-schapsacademie-bijeenkomsten een lezing gehad over ecologisch, kleinschalig maaibeheer door Jaap Mekel. Deze lezing heeft toen veel indruk gemaakt en was een echte eyeopener voor de aanwezigen. Vanaf dat moment zijn we aan de slag gegaan met de ideeën achter dit maaibeleid.

We hebben ons "maaitreintje", bestaande uit een vingerbalkmaaier, bandhooiertje en verzamelaar, op de rails gezet om daarmee, vooral de vele kleinere grasgebiedjes, volgens deze principe te gaan maaien. Voor onze grote graslandpercelen schakelden we altijd al Koornbeemd /van Erp in. Zij hebben enkele van hun maaimachinisten opgeleid om te kunnen voldoen aan de eisen van de Stichting Groenkeur. Vanaf dat moment hebben we onze klepelmaaier in de ruststand gezet en is ons adagium om alles wat en waar we maaien het maaisel te verzamelen en af te voeren. Ook hebben we ons het oude gebruik van het bouwen van hooiruiters eigen gemaakt waarop we veel gras kunnen verzamelen en het zo niet naar de compostering hoeven af te voeren. Maar... "we gaan voortaan ecologisch maaien" is snel gezegd en we houden ons zeker aan ons woord door hier uitvoering aan te geven, maar dat blijkt toch een lastige materie te zijn. Met name de tijdstippen waarop maaien wenselijk is en wat dan gemaaid mag of moet worden en vooral ook wat moet blijven staan is een lastige. De nodige gras- en planten kennis is een must om goede resultaten te bereiken, maar we zijn op de goede weg. Zeker nu we constante begeleiding hebben van eco-loog Lieke Nijholt, gaan we lekker vooruit. We gaan binnenkort een extra kennisslag maken middels een 2-daagse workshop op een van onze terreinen door niemand minder dan Jaap Mekel. Deze 2-daagse cursus is bedoeld voor de 6 à 7 maaitreinbedieners en wordt gehouden in juni. Later in het jaar willen we ook de vrijwilligers, die regelmatig maaien met de bosmaaier, gaan bijscholen. Dat we met Jaap Mekel een goede keuze hebben gemaakt is vorig jaar gebleken toen Jaap werd gekozen tot landelijk beste ecologische maaier.

Tonnie van Hooff

Met goede planvorming en ecologisch maaibeheer

Wanneer een wat hogere vegetatie gemaaid wordt, wordt deze biotoop ingrijpend veranderd. Wanneer je ervan uitgaat dat in een kruidige vegetatie voedsel en gebruikers op elkaar afgestemd zijn, maakt het voor sommige soorten niet veel uit dat allerlei dieren met het maaien afgevoerd worden. Ze zijn door vernietiging van hun leefomgeving toch ten dode opgeschreven. Toch hebben de plantensoorten die beschadigd worden en diersoorten die gedood worden uiteindelijk baat bij het maaien omdat de biotoop, die deze soorten nodig hebben, op deze manier behouden blijft. In het bos, dat zou ontstaan wanneer niet gemaaid wordt, kunnen deze soorten niet leven. Voorwaarde is wel dat er flinke delen van de vegetatie ongemoeid blijven. Lees meer in ons artikel 'Kleinschalig maaibeheer maakt grasland soortenrijker', geschreven voor het themanummer van Hymenoptera, een sectie van de Nederlandse Entomologische Vereniging. Dat themanummer gaat over 'Bijen in de stad' en kwam uit in mei 2021.

Foto's links en rechts: maaien aan de Lange Del in Huisseling (foto's: Anne-Marie Bollen)

Wanneer maaien

Om voedingsstoffen af te voeren moet gemaaid worden wanneer deze in de bovengrondse delen van de plant zitten. Om de flora en faunaontwikkeling optimaal te laten anticiperen op het beheer moet op vaste momenten worden gemaaid. Vaak worden vaste maaidata gehanteerd. Dat kan beter. Door de ontwikkeling van planten te laten bepalen wanneer gemaaid wordt, maai je ook zo goed mogelijk jaarlijks in hetzelfde ontwikkelingsstadium van insecten. In een droog en koud voorjaar kan de ontwikkeling van planten 4 weken achterlopen op die in een warm en vochtig voorjaar. Globaal kan je wel stellen dat begin mei, eind juli en in oktober gemaaid moet worden. Per terrein moet bepaald worden dat er bijvoorbeeld gemaaid wordt wanneer bijvoorbeeld bijna alle brem bloeit, bijna al het zaad uit de ratelaar is of als alle knooppkruid bloeit.

Hoe vaak maaien

Drie keer per jaar maaien in het groeiseizoen is een goed uitgangspunt. Dit geeft behoorlijk wat structuurvariatie gedurende het jaar, regelmatig fris en mals gewas, bloei-spreiding en een aardige arbeidsspreiding.

Hoeveel maaien

Door te maaien maak je veel stuk. Door kleinschalig te maaien en veel ongemoeid te laten zijn er ook veel plekken waar de soorten die in het terrein zitten niet kapot gemaakt worden. Er moet echt niet meer dan 60% gemaaid worden per maaibeurt. Het is goed om de voorjaars- en zomerbeurt minder te maaien en in het najaar juist een groter oppervlak. Dus 50%, 20% en 50%.

Waar maaien

Het is vooral goed om te maaien waar de vorige keer niet gemaaid is. Voor een zo groot mogelijke structuurvariatie is het echter goed om ook te maaien waar dat jaar al eerder gemaaid is. In een terrein waar 5 keer per jaar gemaaid wordt, kan op een stukje dat elke keer gemaaid wordt een mooi veldje met madeliefjes, gewone ereprijs en klavers ontstaan waar merels en zanglijsters goed kunnen foerageren. Dat is een heel goede variatie, maar geeft niet heel veel zeldzaamheden en moet dus niet veel oppervlak innemen. Het is daarentegen heel belangrijk delen te laten overslaan.

Het is zaak te maaien waar gewerkt wordt. Door te rijden door vegetatie die niet gemaaid is, maak je veel kapot/dood zonder dat het systeem er baat bij heeft. Wanneer voorzien kan worden dat ergens gereden gaat worden, bijvoorbeeld omdat dat een handige route is om het gewas af te voeren, moet daar bij het maaien al rekening mee gehouden worden. Denk er daarbij wel aan dat je het percentage te maaien oppervlakte niet overschrijdt en maai niet te veel stukken heel vaak, plan je maairoutes slim.

Wat maaien

De delen die gemaaid worden, moeten vooral soorten bevatten die veel aanwezig zijn en soorten waarvan verwacht kan worden dat ze dominant worden. Soorten die moeten afnemen, moeten gemaaid worden voor de zaadzetting. Soorten waarvan toename gewenst is, moeten zoveel mogelijk hun zaad kunnen laten afrijpen voor ze gemaaid worden.

Diverse vegetatie maaien

In alle vegetatietypen maaien

In elk vegetatietype zitten soorten die structuurvariatie nodig hebben. Juist in monoculturen is het goed om een paar keer te maaien, ook al is het een monocultuur van

ratelaars en orchideeën. Uiteindelijk moet een kleinschalige lappendeken ontstaan van delen die 1, 2 of 3 keer geleden gemaaid zijn. Dan zijn er veel grenzen en overgangen. Juist hier profiteren veel soorten van.

Maaien in alle terreintypen

In veel terreinen zijn gradiënten aanwezig. Overgangen van droog naar nat, hoog naar laag, schaduwrijk naar zonnig. Dit uit zich niet altijd in een ander vegetatietype, maar kan wel een andere fauna opleveren. Door delen van alle terreintypen te maaien faciliteer je zo veel mogelijk soorten. Na het maaien dient er een lappendeken te zijn van ongemaaide en gemaaide delen die beide voorkomen in alle aanwezige terreindelen.

Wanneer afvoeren

Maaien en enige dagen laten liggen heeft vooral ten doel zaad van gewenste soorten na te laten rijpen in het afgemaaid gewas. Dan moet dat zaad er wel zijn. Bij een maaibeurt in de winter of begin mei is er nauwelijks dergelijk zaad. De omstandigheden moeten ook wel dusdanig zijn dat zaad afrijpt. Dat wil zeggen dat het goed drogend weer is en dat het gewas onder droge omstandigheden, dus niet vochtig van de dauw, wordt opgeruimd. Het een paar dagen laten liggen van maaisel heeft ook nadelen. Per saldo is het heel vaak beter om gewas direct na het maaien af te voeren.

Afvoer gras en maaiselhopen

Het gewas dat vrijkomt bij het maaien kan in veel terreinen een goede functie krijgen. Door het op verschillende plekken te concentreren ontstaan hier andere milieus dan in de rest van het terrein. Over het algemeen is het goed voor de biodiversiteit om verschillen te vergroten. Locaties die al voedselrijk zijn, zoals bosjes, lenen zich vaak goed om maaisel te deponeren. Het verdient aanbeveling om een groot deel van de hopen steeds weer te gebruiken.

Exoten maaien

In Nederland komen nogal wat invasieve plantensoorten voor. Sommigen, zoals reuzebalsemien, zijn met een intensief maaibeheer in toom te houden of zelfs uit te roeien. Anderen, zoals Japanse duizendknoop, worden door maaien gestimuleerd zich uit te breiden. Veel van deze plantensoorten kunnen zich goed vegetatief vermeerderen. Hier moet zeer deskundig mee worden omgegaan.

Soortenkennis van maaier

De maaier heeft nooit genoeg kennis van aanwezige planten en diersoorten. Hoe meer kennis hoe beter ingespeeld kan worden op behoeften en ingeschat kan worden wat het effect van het maaien op de soort is. Ook al heeft een maaier geringe soortenkennis, door alle andere adviezen

uit dit stuk op te volgen wordt het beheer al een stuk beter dan dat het nu in de meeste natuurterreinen is. Bij de laatste maaibeurt is het van belang om zoveel mogelijk bloeiende planten te laten staan. Met name klavers. Er zijn bijen, vooral hommels, die laat in het jaar nog vliegen. Voor dit vliegen hebben ze energie nodig. Die halen ze van planten die dan nog bloeien. Niet van honing o.i.d.

Sinusbeheer

Bij sinusmaaien wordt in een terrein eerst een slingerend patroon gemaaid. Vervolgens wordt alles binnen dit patroon gemaaid. Bij een volgende maaibeurt wordt onafhankelijk van het patroon van de vorige maaibeurt een slingerend patroon gemaaid waarna weer alles binnen dit maaipad gemaaid wordt. Het geeft structuurverschillen in delen die 1 keer, 2 keer of vaker gemaaid worden in een jaar. Het geeft vrij veel randen en dus overgangen. Best aardig. Er wordt echter geen rekening gehouden met aanwezige gradiënten, er wordt geen rekening gehouden met bloeiende planten of aanwezige fauna. De patronen zijn veel minder kleinschalig dan bij de maaivorm die boven dit hoofdstuk beschreven is.

Sinusbeheer

Daardoor zijn er veel minder grenzen en overgangen. Natuurlijk is binnen het sinusbeheer rekening te houden met maaien en laten staan van gewasdelen in alle gradiënten. Natuurlijk kun je bij sinusbeheer rekening houden met bloeiende planten en aanwezige fauna. Wanneer je dat doet ontstaat een lappendeken aan gemaaide en ongemaaide delen. Er is dan geen maaipad meer waarbinnen alles gemaaid wordt. Er is dan geen sprake meer van sinusbeheer.

Wintermaaien

Met de hogere temperaturen in de winter wordt ook het groeiseizoen langer. Met name grassen profiteren hiervan. Kruiden hebben echter last van een dichte grasmat wanneer ze in het voorjaar uitbotten. Met name wanneer ze als kiemplant door de grasmat heen moeten breken. Een maaibeurt eind februari/begin maart kan uitkomst bieden. Het is daarbij wel belangrijk dat er gemaaid wordt op plekken die in de laatste maaibeurt ook gemaaid zijn. Anders is de verstoring voor de in winterrust zijnde fauna te groot.

Insporen

Wanneer de ondergrond zacht is kunnen machines duidelijke afdrucken achterlaten ofwel sporen vormen. Insporen zorgt voor bodemverdichting. Dit is zeer nadelig voor het bodemleven en vaak ook voor de aanwezige vegetatie en het vervolgwerk. Wanneer de omstandigheden zo zijn dat er met het gangbare materieel grote kans is op insporen, dan is het verstandig om met materieel te werken dat niet inspoot of er moet helemaal niet gemaaid worden.

Insporen

Typen maaimachines

De bosmaaier heeft een zeer geringe werkbreedte. Hierdoor kan er nauwkeurig gemaaid worden. Doordat een draad of mes het gewas rondslingert en verkleint is zorgvuldig opruimen echter lastig.

De 1-assige trekker is uitermate geschikt voor kleinschalig maaien. Er wordt met een lage snelheid gemaaid, de bestuurder loopt dicht bij de vegetatie en kan goed zien wat hij maait. De machine kan ook onder water werken. De afstand van de motor tot de bodem bepaalt de diepte waar nog gemaaid kan worden. Dit kan vaak tot 30 cm onder water.

De trommelmaaier en cyclomaaier kunnen aan een trekker gekoppeld worden. De bestuurder zit in een cabine, enkele meters van de vegetatie af. Er kan met 20 km per uur gemaaid worden. Vaak wordt het gemaaide gewas met een opraapwagen weggehaald. Bij het maken van maaipatronen moet goed rekening gehouden worden met de draaicirkel van deze apparatuur, omdat voorkomen moet worden dat door ongemaaid gewas gereden wordt. Dit alles heeft tot gevolg dat er grootschalig gewerkt moet worden.

De klepelmaaier is een werktuig dat aan een trekker gekoppeld wordt. Door een horizontale trommel met daaraan haken snel rond te laten draaien, worden de plantendelen afgeslagen en verkleind. Het is een soort gehaktmolen die over het terrein gaat. Afvoeren van het gewas is erg moeilijk, tenzij hij wordt ingezet in een maaizuigcombinatie. Klepelen en laten liggen geeft vaak verrijking. Soorten als fluitenkruid, distel, brandnetel en braam profiteren hiervan. Er ontstaat een laag organisch materiaal op de bodem, waar amfibieën zich vaak prettig voelen, net als allerlei insecten, slakken en regenwormen. Prima voer voor muizen en egels.

Bron: Mekelologisch Beheer, Jaap en Dorien Mekel

Landschapsacademie: Tweemaal volle bak

Met enige regelmaat wordt de timmerwerkplaats in de Tolstraat ingericht als "theaterzaal" en krijgt deze ruimte de naam Landschapsacademie. Bedoeling hiervan is om voor de vrijwilligers van Landschapsbeheer en de leden van IVN- Oss op deze informele plek met enige regelmaat een lezing/infobijeenkomst te organiseren die tot doel heeft om informatie uit te wisselen, ter lering en vermaak, over onderwerpen in relatie tot activiteiten van Landschapsbeheer en /of IVN. Veelal worden er sprekers uitgenodigd om het onderwerp verder toe te lichten. Onderwerpen en ideeën voor deze bijeenkomsten zijn voldoende voorhanden, de data waarop ze worden gehouden zijn vooral ad hoc, maar meestal op een woensdagmiddag of donderdagmiddag.

Veel belangstelling

Inmiddels hebben we dit jaar twee bijeenkomsten in het kader van de Landschapsacademie georganiseerd, waarbij we hebben kunnen vaststellen dat er volop belangstelling voor was en de genodigde sprekers steeds een zeer luisterend oor aantreffen. We gaan er dus in de toekomst mee door. U hoort nog van ons.

Weidevogels

De eerste academie, in april dit jaar, ging over de weidevogels. De provinciale coördinator Fien Oost van Brabants Landschap hield een zeer informatieve lezing over de huidige stand van zaken m.b.t. de weidevogelbescherming. Ook waren de werkers in het veld van de groepen Maasdonk, Lith en Ravenstein aanwezig om hun activiteiten toe te lichten. We gaan kijken vanuit Landschapsbeheer of we deze groepen in hun werkzaamheden kunnen bijstaan. Fien ging ook nog kort in op het aankomende project Erven Plus. Zodra we hiermee van start gaan, zullen we dit uiteraard uitgebreid communiceren.

Fien Oost weet iedereen te boeien met haar enthousiaste uitleg over de weidevogelbescherming

Heggenlandschappen toen en nu

De tweede academie, medio mei, ging over het heggenlandschap in Keent en over heggenvlechten. Om de historie van het heggenlandschap in Keent in beeld te krijgen, heeft niemand minder dan onze eigen historicus Henk Buijks onderzoek gedaan en ons meegenomen in deze historie. Hij heeft bewijs gevonden dat Julius Caesar ruim voor onze jaartelling al letterlijk tegen deze heggen aanliep en zijn strijdplannen moest afstemmen op deze hinderlijke obstakels.

Maasheggen in St Agatha (foto: Henk Buijks)

Later, in de 80-jarige oorlog, werd door de toenmalige veldheer Frederik Hendrik bij de belegering van Vesting 't Gennepershuys dankbaar gebruik gemaakt van deze heggen, er werden complete fortificaties in en om de heggen heen gebouwd. Later, toen er geen oorlogen meer waren, bleven de heggen staan om er hun oorspronkelijke taak, namelijk natuurlijke afscheiding van de percelen voor het houden van koeien en paarden, te kunnen uitvoeren. En bijkomend nut van de hagen in die tijd was het noodzakelijk onderhoud ervan door de toenmalige landschapsbeheerders, de hagen werden afgezet/kort gehouden om het vrijkomende hout te kunnen gebruiken als stookhout. Houtzagen en haardhout verkopen doen we nu nog steeds bij Landschapsbeheer, er is dus niet zo veel veranderd sinds Julius Caesar.

Tonnie van Hooff

VanTosse Academie

Er wordt hard en enthousiast gewerkt op de Landerij VanTosse. Naast fysieke arbeid is het ook zinvol om je kennis te vergroten. Door een aantal vrijwilligers is het idee opgepakt om per seizoen een activiteit te organiseren die gelegenheid geeft je (nog) meer met de werkzaamheden op de Landerij VanTosse te verbinden.

We denken aan activiteiten als bier maken, permacultuur, planten snoeien, (fruit)bomen enten, kruiden herkennen en verwerken, bloemenprints maken, groente fermenteren. Zo zijn er tal van thema's te bedenken die direct of indirect met je vrijwilligerswerk in de tuin te maken hebben.

Heb je zelf ideeën voor eventuele workshops die een relatie hebben met Landerij VanTosse of ben je zelf in de gelegenheid workshops te verzorgen, laat dit dan weten op dit mailadres: geertjvdstappen@gmail.com. We horen graag van je.

Geertje vd Verstappen
Marjolein van Oers
Marij van de Ven
Henk Smouter

Vrijwilligers Oss, Kessel, Lithoijen, Maasdonk, Tuin, Arboretum opgelet!!

Jullie weten dat grasmaaien een zeer serieuze bezigheid is geworden. Zeker nu we een nieuwe overeenkomst met de gemeente hebben afgesloten, wordt hier door alle partijen nog meer waarde aan gegeven. Nou zijn wij daar al een paar jaar intensief mee bezig, zeker nadat we 2 jaar geleden een zeer bijzondere lezing van Jaap Mekel in het kader van onze landschapsacademie daarover hebben mogen meemaken.

Jaap Mekel in actie.

Ons maaitreintje

In het vervolg hierop hebben we speciale maaiapparatuur aangeschaft, we noemen dit ons maaitreintje, waarmee we in principe al onze kleinere natuurgebiedjes zelf maaien. De grotere gebieden worden eveneens ecologisch gemaaid, maar dan door grote machines van De Koornbeemd. Recent worden we bij de uitvoering van ons maaiwerk ook bijgestaan door ecooloog Liekle Nijholt. Hij geeft ons waardevolle informatie over de te maaien vegetatie. Daardoor kunnen we meer gericht te werk gaan en kunnen de doelstellingen vanuit het beheerplan beter bereikt worden.

Theorie ecologisch maaiwerk

We gaan nu een volgende stap in onze kennisbevordering voor ons maaiwerk zetten. We hebben Jaap Mekel wederom uitgenodigd om nogmaals de theorie van het ecologisch maaiwerk uitgebreid te bespreken. We zouden het in dit kader dan ook zeer op prijs stellen als alle vrijwilligers die gecertificeerd zijn om met de bosmaaier te werken aanwezig willen zijn bij deze theorieochtend. Deze wordt gegeven op donderdag 27 juni van 09.00 uur tot plm. 12.00 uur in de Tolstraat. Ook overige geïnteresseerden zijn welkom zolang er plaats is in onze academie.

Donderdagmiddag 27 en vrijdag 28 juni gaan we de hele dag met een groep van max 15 personen, onder leiding van Jaap, in de praktijk met onze machines aan de slag op een of meerdere van onze locaties. Noteer deze data in jullie agenda.

Tonnie van Hooff

Project Oeverwal in Vogelvlucht start dit voorjaar

Oeverwal in Vogelvlucht gaat dit voorjaar starten. Bewoners, scholen en bedrijven in Ravenstein, Deursen-Dennenburg, Dieden, Neerloon, Overlangel, Huisseling en Demen worden opgeroepen om mee te doen. "Alleen samen kunnen we een beter leefgebied voor vogels en vleermuizen maken", zeggen de initiatiefnemers Orbis, gemeente Oss en Landschapsbeheer Oss

Natuur handje helpen

"Met het project Oeverwal in vogelvlucht helpen we de natuur een handje. We willen een aantrekkelijke leefomgeving creëren voor vogels en vleermuizen. Daarvoor zijn meer nestgelegenheden, voedsel en schuilplekken nodig. Dit doen we door (fruit)bomen, bloemenranden, hagen en struiken aan te planten en nestkasten beschikbaar te stellen. Andere dieren, zoals wilde bijen en vlinders, profiteren ook van het groen, de bloemen en verblijfskasten."

Advies via flyer in bus

Met het project kunnen inwoners binnen de bebouwde kom van Ravenstein, Deursen-Dennenburg, Dieden, Neerloon, Overlangel, Huisseling en Demen het leefgebied van vleermuizen, huiszwaluwen, bonte vliegenvangers en gierzwaluwen verbeteren. "Huis aan huis geven wij komende maanden advies via een flyer in de bus. Via www.orbis.nl/vogelvlucht kunnen inwoners zich aanmelden en de items die zijn aangevinkt op de flyer gratis aanvragen. In het najaar starten wij met het kosteloos bezorgen van de nestkasten, bomen, hagen en/of struiken."

Oeverwal is belangrijk onderdeel

De oeverwal ligt aan de Maasdijk en heeft van oorsprong een hogere ligging. Hier liggen dorpen en oude boerderijen in een aantrekkelijk kleinschalig landschap met hoge natuurwaarden. De oeverwal vormt samen met de polder en de uiterwaarden een belangrijk onderdeel van het rivierengebied. "Het kleinschalige landschap is belangrijk voor recreatie, cultuurhistorie en de natuur. In het project Oeverwal in vogelvlucht treffen we maatregelen voor verschillende diersoorten. Zo zorgen we voor betere ecosystemen in de gemeente Oss."

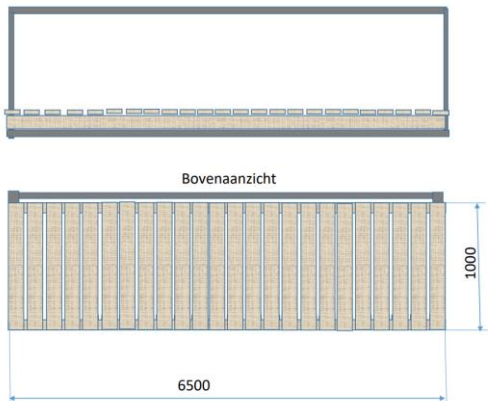

Gewone dwergvleermuis (foto aangeleverd door Tonnie van Hooff)

Brug Haren

Er lag een tijdelijke brug bij het natuurgebied in Haren. Deze was eigendom van firma van Erp die deze nodig had voor andere projecten. Waterschap Aa en Maas, de eigenaar van het gebied, heeft in 2023 Landschapsbeheer Oss gevraagd om een brug te maken ter vervanging van de tijdelijke brug.

Bouwtekening van de nieuw te bouwen brug in de Tolstraat. Deze bestaat uit IP 180 liggers van 6,5 meter lang met daarop eikenhouten planken en een leuning aan een zijde.

Het opladen van de brug in de Tolstraat

Het plaatsen van de nieuwe brug in Haren op 10 april 2024 door Hennie en Wim

Ecologische ondersteuning bij ons natuurwerk

Recent hebben Landschapsbeheer en Gemeente Oss hun handtekening gezet onder de nieuwe samenwerkingsovereenkomst inzake het beheer en onderhoud van de natuurterreinen zoals opgenomen in het "beheerplan natuurterreinen 2022 – 2033 gemeente Oss". In deze overeenkomst is o.a. vastgelegd dat te allen tijde worden gewerkt conform de "gedragscode soortenbescherming gemeenten 2023". Ook is opgenomen dat de uitvoering dient te geschieden conform de landelijke systematiek van de Index Natuur en Landschap, betreffende natuurgebieden. Deze systematiek is gedetailleerd beschreven door de landelijke adviseur in deze, te weten "BIJ12".

Veel aandacht

Deze in de overeenkomst opgenomen eisen, veroorzaken en vragen veel aandacht en daarmee veel werk om zowel in de voorbereiding als ook in de uitvoering te kunnen voldoen aan de gestelde normeringen. Uiteraard hadden we voorheen ook al de nodige aandacht voor deze problematiek en werkten we vooral op basis van de gedragscode natuurbeheer en was er uiteraard altijd al de zorgplichtcode. De benodigde vak kennis was vooral beschikbaar via onze vakbeheerder/werkleider Jan de Graaf en bioloog/ecoloog Henk Smouter.

Nieuwe eisen

Echter de nieuwe eisen vragen veel meer voorbereidings tijd en ook de wenselijkheid om bij de uitvoering een ecoloog bij de hand te hebben, is zeer groot. Om deze tijds- en kennisleemte in te kunnen vullen kunnen we voortaan een beroep doen op Liekle Nijholt. Liekle is voor ons geen onbekende, hij had reeds van de gemeente de opdracht om de monitoring van ons natuurbeheer uit te voeren. Ook voert hij met enige regelmaat speciale ecologische opdrachten voor de gemeente uit. Dat gaat hij nu dus in de toekomst ook voor ons doen. Behalve als onze eigen adviseur en werkbegeleider is Liekle inzetbaar als intermediair tussen gemeente en Landschapsbeheer. Inmiddels hebben we op de werkdagen al uitgebreid kennis gemaakt tijdens ons maaiwerk bij het Ossermeer en de Lange Del. De machinisten van ons "maaitreinje" en de bosmaaiervrijwilligers hebben met genoeg kennis genomen van deze vakgerichte ecologische advisering.

Liekle Nijholt

Tonnie van Hooff

De Koornbeemd b.v.

Cultuur- en Civieltechnische werken

Langendonkweg 11b 5345 HR OSS

www.dekoornbeemd.nl

Nieuws Werkgroep Dorpslandschap Lithoijen

Hoorruiter, ooit van gehoord?

Bewoners vroegen zich af waar die rare drie hoekige staketsels, die op verschillende plaatsen staan, voor dienen. Een muizenruiter dient als winteronderkomen voor muizen. Uilen en andere muis-etende vogelsoorten, zoals de torenvalk en buizerd, hebben al snel in de gaten dat hier een hapje te halen valt. Vooral tijdens strenge winters met sneeuw biedt de muizenruiter de uilen en roofvogels een grotere kans om te overleven. De muizenruiter kan geplaatst worden op erven, maar ook in de gebiedjes waar regelmatig wordt gemaaid. Zeker op die plekken waar bloemrijk gras is ingezaaid. Een hoorruiter heeft daarnaast nog een belangrijke nevenfunctie: het is een handige manier om het maaisel te laten opdrogen en/of op te ruimen. Het maaisel hoeft dus niet te worden afgevoerd. Tevens biedt de hoorruiter voor allerlei andere diersoorten een mooie schuilplek. Zo overwinteren ook diverse soorten insecten in de hoorruiter.

Bijen- en insectenlint

Wat u ook niet ontgaan kan zijn, op verschillende plekken in Lithoijen staan inmiddels fraaie insectenhôtels. Deze zijn op de werkplaats van Landschapsbeheer door vrijwilligers vervaardigd. De grond ter plekke is bewerkt en ingezaaid met bloemrijk grasmengsel. Op de meest gemakkelijke plaatsen is een begin voor de aanleg van een bijen- en insectenlint gemaakt en voor plaatsing van deze hotels op de dijk is een vergunningaanvraag opgestart. Overigens staat het Waterschap ook positief tegenover dit initiatief. Op een later tijdstip worden infoborden en bankjes geplaatst.

Powerpointpresentatie

Op uitnodiging van de KBO gaf Johanna Ceelen een powerpointpresentatie over het ontstaan van de werkgroep Dorpslandschap Lithoijen. Zij kreeg op de jaarvergadering de gelegenheid uitleg te geven waar de werkgroep zich zoal mee bezighoudt. Van alle projecten, die gerealiseerd zijn of waar we nog mee bezig zijn, kon aan de hand van foto's de beginsituatie worden getoond, de werkzaamheden die zijn verricht om het op orde te krijgen en het on-

Johanna Ceelen van groep Lithoijen

derhoud ervan. In de 7 jaren dat we werkzaam zijn, is er met behulp van Landschapsbeheer én een groep plaatselijke vrijwilligers enorm veel gebeurd. Lithoijen is ervan opgeknapt, groener/kleurijker geworden en de biodiversiteit is toegenomen.

Weidevogelbescherming

Op zondag 28 april werd tijdens een publieksdag van de Weidevogelbeschermingsgroep d'n Beerse Overlaet door groep Lith gedemonstreerd hoe weidevogelnesten met een drone te spotten in hoog grasland. Een zondag eerder was op tv het programma "Dwars door de Lage Landen" waarin Arnout Hauben met camera- en geluidsmen tijdens de wandeling bij een boer in Friesland terecht kwam. En voordat er gemaaid ging worden met een drone het weiland geïnspecteerd werd op de aanwezigheid van nesten van weidevogels. Op die ochtend werden maar liefst 18 nesten met allemaal 4 eieren gespot. Liefst 72 weidevogels werden van een zekere dood onder de maaimachine gered. Ook in onze regio zijn de weidevogelbeschermingsgroepen Maasdonk, Lith en Ravenstein heel actief met het opsporen en beschermen van nesten. Maar alle groepen kunnen er wel wat vrijwilligers bij gebruiken. Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij Landschapsbeheer of bij Vogelbeschermingsgroep Lith. Door Brabants Landschap worden t.z.t. cursussen gegeven. Of er ook een cursus voor dronepiloten gegeven wordt is nog niet bekend...

Jolanda Ceelen
Werkgroep Dorpslandschap Lithoijen

Groep Kessel

Ondanks het hoge water en de vele regen, die de uiterwaarden van de Kesselse Waard soms onbegaanbaar maakten, hebben we de afgelopen periode april/ mei toch flink wat werk kunnen verzetten om ons mooie gebied te onderhouden.

Nieuwe toegangspoort

Een paar werkzaamheden mogen vermeld worden. Te weten: de timmerman heeft een prachtige nieuwe toegangspoort gemaakt. Na wat onduidelijkheid, omdat ik verkeerd had gemeten, bleek, na nogmaals de duimstok ter hand genomen te hebben, de poort perfect te passen. Overigens toch een karweitje waar je een hele morgen met een paar man bezig bent met afhangen en waterpas stellen. Maar het mag nu gezien worden.

Trotse makers van de nieuwe toegangspoort (foto: groep Kessel)

Kuddes weer veilig

Verder hebben we tenminste 6 werkochtenden gebruikt om het raster vanaf de manege van Natasja tot de camping van de Lithse Ham helemaal na te lopen, vrij te maken van bosschages en waar nodig te vernieuwen door oude, verrotte palen eruit te halen en nieuwe (zeker 40) erin te boren en te slaan, de prikdraad aan te spannen dan wel te vernieuwen en de doorgangen te voorzien van nieuwe handgrepen. De stichting Taurus was er blij mee (ze hebben ook nog een ochtend geholpen), want nu staan de kuddes weer veilig zonder dat ze kunnen uitbreken. Het was overigens wel nodig.

Foto: groep Kessel

Veilige wandelpaden

Tenslotte zijn we weer druk geweest om de wandelpaden vrij te maken van de bramen en overhangende takken etc. met de zware bosmaaiers met bramenmes en kettingzaag. Het was jammer genoeg nog te nat en te drassig om met de klepelmaaier aan de gang te gaan. Dat komt wel weer in juli als het wat droger is. Want droog moet het worden om ook al het snoeiafval op te ruimen wat we hebben achtergelaten voor de firma van Erp. Door de nattigheid kunnen zij het nu in iedere geval nog niet goed ophalen zonder schade aan paden etc.

Tot zover weer, groet,
Groep Kessel, Landschapsbeheer Oss

Cranberryveld gerenoveerd

Deze winter zijn we flink bezig geweest op het cranberryterrein. Sterk vergraste gedeeltes zijn gefreesd en deels opnieuw ingeplant met stekken die we vorig jaar in potjes op de tuin hebben opgekweekt. Een brede baan willen we deze zomer "zwart" houden door regelmatig te frezen om zoveel mogelijk onkruid te verwijderen. Deze zal in het najaar opnieuw worden ingeplant.

Nu is het zaak om de planten de kans te geven zich goed te vestigen. Dat zal ongetwijfeld weer het nodige wiewerk met zich meebrengen maar een factor werkt tot nu toe goed mee: het weer. De regen die is gevallen is een zegen voor de cranberries en we hebben goede hoop dat zowel de nieuwe planten als de al gevestigde hierop goed zullen reageren met uitbundige groei. Inmiddels zijn de eerste bloemknoppen al zichtbaar. Een opmaat voor een betere oogst dan vorig jaar (hopen we).

Cranberryveld na renovatie (foto: Jan Oomen)

Henk Smouter

V.l.n.r.: René van Schendel, Rob v/d Wiel, Piet Geurts, Wim Gobbels, Hennie Blok, Wim Ruys, Jan van Helvoort.

In de kijkerd: Groep Technische Dienst

Als je op woensdagochtend in de Tolstraat moet zijn, grote kans dat je dan verwelkomt wordt door een spervuur van vuurpijltjes vanwege lasactiviteiten of andere geluiden, die duiden op een smederij. Zo `n 7 jaar geleden is deze smederij begonnen, toen nog op de dinsdag, in de werkruimte waar ook timmerman Gerrit zijn houtkrullen liet rondwaaien. Die combinatie was geen gelukkige, enerzijds vanwege de drukte, maar vooral ook brandgevaarlijk natuurlijk.

Technische Dienst

De oplossing was snel gevonden, de dinsdag werd ingeruild voor de woensdag, stuk rustiger op die dag, en het fietsenhok werd gesloopt en omgebouwd tot werkplaats voor de activiteiten van die groep. Met name, onze helaas veel te vroeg overleden, Peter Nederkoorn heeft deze nieuwe werkplaats voorzien van een geweldige werktafel, diverse gereedschappen werden aangeschaft, slot erop, de ruimte kreeg de naam van "skihut", de groep kreeg de naam Technische Dienst. Het groepje van toen 4 vrijwilligers is inmiddels gegroeid naar 7 vrijwilligers en die zijn er elke woensdag, maar vaak ook nog op andere dagen als er een spoedklus is (wat nogal eens voorkomt, naar eigen zeggen). Ik had aan Piet Geurts, de coördinator van dit groepje, gevraagd om een overzicht van alles wat ze de afgelopen 7 jaar hebben gemaakt. Die lijst is opgemaakt, maar is veel te groot om te publiceren in deze nieuwsbrief.

Hoogtepunten

Daarom enkele hoogtepunten van hun prestaties: wat te denken van de vogelkijkhut bij het Ossermeer, of van het aanleggen van de alarminstallatie in de Tolstraat en het compleet vernieuwen van de elektriciteitskabels en leidingen in het kantoorgedeelte en in de werkplaats. Ook de nieuwe werkplaats waar nu onze gereedschappen liggen is voor 75% door hen gebouwd en de complete inrichting komt van hun hand. Heel veel bruggen hebben ze

geconstrueerd, vissteigers gemaakt, bogen voor de vangpijpen voor de eendenkooi, cranberrygereedschappen en een mobile cranberryplukker ontworpen en gemaakt (oc-trooi aangevraagd!). Voor het hopveld is een schaftwagen omgebouwd met een waterpomp die op zonnepanelen werkt en het gehele hopveld voorziet van een druppel-slang-watergeefstelsel. Voor het cranberryveld wordt nu eenzelfde constructie voorbereid.

Onmisbaar

Kortom, deze kanjers van vrijwilligers zijn van onmisbare waarde voor het functioneren van onze organisatie. Toegevoegd aan deze groep is Jan van Helvoort, Jan is er sowieso bijna altijd op alle ochtenden in de Tolstraat en zeker ook bij de woensdaggroep. Dat onze machines altijd ingezet kunnen worden en dat onze gereedschappen altijd in goeie staat zijn, hebben we al gedurende heel veel jaren te danken aan Jan, waar die man al die kennis vandaan haalt en wat hij al aan kosten van dure reparaties heeft voorkomen door zelf bijna alles te kunnen repareren, is van onschatbare waarde.

Toppers bedankt!

Renovatie keet (vloer en elektronica)

Hoe maak je in deze tijd een hooirouter?

Een hooirouter is een stellage van houten palen met drie of vier poten, waartussen dwarsliggers zijn geïnstalleerd. De staande palen worden aan een zijde aan elkaar bevestigd en in een piramidevorm geplaatst, aan de basis staan ze niet meer dan een meter uit elkaar. Drie of vier dwarspalen worden er op ongeveer vijftig centimeter boven de bodem in een hoefijzervormige draaghaak horizontaal tegenaan gelegd. Doordat het geoogste materiaal vrij van de grond hol opgestapeld wordt, droogt het in zon en wind beter dan wanneer het op het land zou blijven liggen. Hierop kunnen geoogst gras of kruidachtige planten op het veld verder drogen. De hooirouter kan geplaatst worden op een erf, in een boomgaard of in een weiland (bij voorkeur in de zon). In het voorjaar kun je de restanten van de hooirouter bijvoorbeeld als compost of mulch voor de moestuin gebruiken of je vult de hooirouter weer aan met nieuw maaisel.

Benodigdheden:

- Zes ronde palen van 2 meter lang met een doorsnee van 6,5 tot 8 cm;
- Touw of dik ijzerdraad voor de bevestiging;
- Hooi, graan en een stapel takken.

Bron Stichting Landschapsbeheer Gelderland

Hooirouters maken in Keent (foto's: Anne-Marie Bollen)

Maken en gebruik hooimijt of hooirouter tijdens ijzertijd

Of er in de ijzertijd ook al hooimijten in gebruik waren is niet bekend, maar wel zeer aannemelijk. Archeologisch gezien laten de hooimijten trouwens geen enkel spoor na. Voor de winter had de boer voor zijn vee in ieder geval voedsel nodig en hooi was hier bijzonder geschikt voor. Natuurlijk kon hij het hooi ook opslaan in spiekers, onder afdaken of op de zolder van de boerderij. Echter het gebruik van hooimijten had het voordeel dat deze vrij eenvoudig te maken waren. In de vorige eeuw konden we ze nog genoeg terugvinden op het platteland. Er waren verschillende vormen bekend die we terug kunnen 'transformeren' naar de uitvoering uit de ijzertijd. En er zijn vele voordelen te noemen ten opzichte van het gebruik van deze hooimijten ten opzichte van de traditionele opslag van hooi. Wie veel meer over dit onderwerp te weten wil komen verwijst ik naar de link die onderaan dit artikelletje staat vermeld.

Soms werd een ronde hooimijt gemaakt rondom een in de grond gestoken paal. Rond deze paal werd een verhoogd vloertje gemaakt rustende op een paar paaltjes. Het verhoogd vloertje zorgde dat het hooi niet in contact stond met de (natte) grond. Hierop en rondom de paal werd dan het hooi gestapeld. Een eenvoudige 'muts' van riet of stro zorgde er ook voor dat de bovenkant beschermd werd tegen de regen.

Een andere werkwijze om een router te maken was om een drie of vierpoot te maken. Hiervoor werden stokken gebruikt (de poten) met een lengte van ongeveer 2 meter en een dikte van zo'n 7 cm. Deze worden dan als een soort 'wigwam' in elkaar gezet waarbij het bovineind wordt vastgebonden met touw. De poten komen maximaal 1 meter uit elkaar. Ongeveer 50 cm boven het maaiveld worden dan horizontaal ook palen vastgebonden (de leggers). Deze leggers moeten elkaar goed overlappen (zie de foto) als eerste werd op deze 'kruispunten' een plukje hooi geplaatst. Vervolgens werd op de leggers het hooi omhoog opgestapeld.

Het opladen van de hooimijt moet zorgvuldig gebeuren, de 'binnenkant' van de hooimijt moet hol blijven voor een goede ventilatie. Het hooi moet ongeveer tot een meter boven de top van de router uitkomen want het hooi zal nog inzakken waardoor anders de stokken door het hooi steken. Als er dan ook nog eens een bescherming boven op deze hooimijt aangebracht werd dan bleef het hooi lang in goede staat.

Bron: Maken en gebruik van een hooimijt of hooirouter ijzertijdboerderij

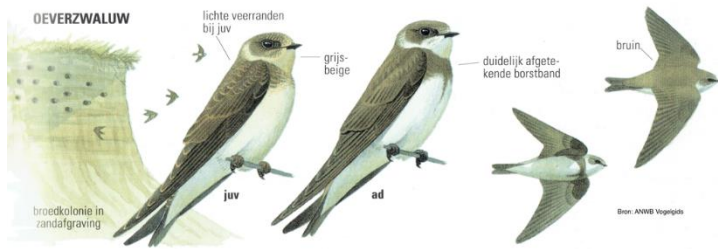
Taurus wordt Grazelands Rewilding

Stichting Taurus onderstreept haar internationale ambities met een nieuwe naam, huisstijl en website. De organisatie verbreedt haar aanbod in diensten en sluit dichterbij de internationale Rewilding beweging, waar meerdere organisaties binnen Europa zich mee bezig houden. De stichting heeft ook een nieuwe website.

www.grazelandsrewilding.com

Bron: Kliknieuws Regio Oss

De oeverzwaluw

De oeverzwaluw is een broedvogel van het noordelijk halfrond. Het is een kleine zangvogel met lange, spitse vleugels, grote mondopening en snelle, wendbare vlucht. Snavel klein en korte poten. Een doffe grijsbruine bovenzijde, witte onderzijde en duidelijk afgetekende grijsbruine borstband. Donkere ondervleugel en duidelijk gevorkte ondiepe staart.

Eind maart worden hier deze zwaluwen gezien, die vanuit hun winterverblijf komen. Deels blijven ze hier, de rest trekt verder naar het noorden. De retourvlucht begint alweer in de loop van augustus en de vogels uit o.a. Scandinavië sluiten zich bij hen aan. De trek gebeurt in kleine groepjes gedurende de dag, soms samen met andere zwaluwsoorten. Ze overnachten in groten getale in rietvelden.

De populatie oeverzwaluwen kent gedurende een decennium vaak grote jaarlijkse verschillen. Het aantal is afhankelijk van de omstandigheden in het wintergebied, de Sahel ten zuiden van de Sahara. In droge tijden wordt de overlevingskans verminderd, zijn de omstandigheden anders, met name door grote regenval, dan zijn de kansen maximaal. En omdat dit de laatste meerdere jaren het geval is, is de vergroting substantieel door aanwas in navolgende zomers. Midden jaren tachtig van de vorige eeuw was er een dieptepunt in de populatie met een geschat aantal van ongeveer zesduizend, de laatste jaren fluctueert dit tussen de twintig- en dertigduizend en de korte termijntrend is stabiel. Het landelijk aandeel van Noord-Brabant bedraagt 8% met over de periode 2009-2020 een matige afname als kenmerk. De staat van instandhouding van de soort als geheel in Nederland wordt als gunstig beoordeeld.

De verspreiding in Nederland is groot. Ze broeden op korte afstand van zoet water en maken opportunistisch gebruik van het aanbod aan steile wanden van zand, leem of klei. Van natuurlijke oeverafslag van beken en rivieren maken ze gebruik, maar ook ontgrondingen en gronddepots hebben hun aandacht. Vogelbeschermers bieden hen kunstmatige nestgelegenheden aan in de vorm van betonnen wanden, voorzien van gaten, welke een afscheiding vormen met een zandlichaam.

In de afslag of zandlichaam graven zij zelf horizontale gaten van 60 – 120 cm diep waarin zij hun nest maken. Het aantal legsels bedraagt jaarlijks 1 tot 2 en de broedperiode is van mei tot diep in augustus.

Regio	Huidige populatie (2015-2020)	Landelijk aandeel regio (2015-2020)	Trend (2009-2020)	Voorstel regionale opgave 2030/2050
rijkswateren	6.600	24%	n.b.	5.000
Groningen	2.900	11%	onzeker	2.200
Drenthe	2.300	9%	onzeker	1.700
Noord-Brabant	2.200	8%	matige afname	1.600
Friesland	2.200	8%	onzeker	1.600
Limburg	2.100	8%	stabiel	1.600
Flevoland	1.700	6%	onzeker	1.300
Noord-Holland	1.600	6%	onzeker	1.200
Gelderland	1.400	5%	stabiel	1.000
Overijssel	1.500	5%	onzeker	1.000
Zuid-Holland	1.000	4%	onzeker	700
Utrecht	1.000	4%	onzeker	700
Zeeland	500	2%	onzeker	400
Landelijk	27.000	100%	stabiel	20.000

De groepsgrootte kan variëren van enkele exemplaren tot meerdere honderden.

De jongen en ook zichzelf worden gevoed door insecten die zij scherend boven het wateroppervlak uit de lucht plukken. Het nestsucces is de laatste jaren groot en varieert tussen de 75 en 100%.

Oeverzwaluwen in onze omgeving

In onze directe omgeving zijn er een tweetal plaatsen aan te wijzen waar oeverzwaluwen voorkomen en waarvan hun broedplaats wordt onderhouden.

Oeverzwaluwwand Geffense Plas

Bij de Geffense Plas is in 2006 een kunstmatige oeverzwaluwwand aangelegd. Dit als gezamenlijk initiatief van Landschapsbeheer Oss, Stichting Landschapsbelang Maasdonk en Brabants Landschap. Er kwam een eind aan de zandwinning en daarmee zou het aanwezige zanddepot overbodig worden en verdwijnen. Om aan de oeverzwaluwen, die dit als een ideale broedlocatie hadden ontdekt, een alternatief te bieden is dit plan ontwikkeld en uitgevoerd. Het jaarlijks onderhoud wordt uitgevoerd door vrijwilligers van Stichting Landschapsbelang Maasdonk. De door de oeverzwaluwen gemaakte gaten worden met een grondboor uitgeboord. Daarna worden ze weer met grond gevuld met gebruikmaking van een goot en stamper. Ervaring heeft geleerd dat de meest geschikte periode om deze werkzaamheden uit te voeren in de herfst ligt. Het water in de plas staat dan laag en de wand staat vrij van de waterkant. Tijdens deze werkzaamheden wordt ook het riet ter plaatse verwijderd om de wand voor de oeverzwaluwen ongehinderd bereikbaar te houden.

Oeverzwaluwwand De Grote Wielen

Ten noorden van Rosmalen ligt het nog in ontwikkeling zijnde stadsdeel De Grootte Wielen, onderdeel uitmakend van de gemeente 's-Hertogenbosch. Aan de oostgrens wordt dit deel begrensd door een natuurgebied, bestaande uit meerdere plassen. Hier is een eldorado ontstaan voor allerlei vogelsoorten en is daarmee voor vogelaars een gewild observatiepunt geworden. Uit hen is het initiatief gekomen om hier een "natuurlijke" oeverwaluwand te maken die lijkt op een afgekalfde oeverwand. Hiervoor is door de gemeente 's-Hertogenbosch op een eiland een langgestrekte zandhoop opgeworpen met aan de zuidzijde een afgegraven rechtopstaande wand. Direct na aanleg hebben de oeverwaluwen deze locatie in beslag genomen. Het onderhoud wordt uitgevoerd door een groep vrijwilligers uit Rosmalen en de Grootte Wielen. Ook hier worden gaten uitgeboord en met zand gestopt, maar op een zeker moment is de perforatiegraad dermate groot geworden dat groot onderhoud noodzakelijk is. Daarbij wordt machinaal een deel afgegraven om de oeverwaluwen een nieuwe wand aan te kunnen bieden.

Rob Boumans
Stichting Landschapsbelang Maasdonk

Nominatiebrief Groen Blauwe Handdruk Waterschap Aa en Maas

Landschapsbeheer Oss, Landerij VanTosse en Werkplaats NLC

Een bekende naam in de Osse (natuur)gemeenschap is Landschapsbeheer Oss. Vorig jaar vierden ze hun feestje, ze bestonden 25 jaar. Dit werd uitgebreid gevierd met een symposium in Acropolis in Megen met als gastsprekers Jaap Dirkmaat en Ferenc van Damme en de lokale natuurwethouder Dolf Warris. Jaap Dirkmaat, o.a. bekend van Das en Boom, maar vooral ook als voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Cultuurlandschappen, hield een sterk pleidooi om het heggenlandschap in het Osse buitengebied te gaan promoten. Ferenc van Damme als landelijke goeroe m.b.t. participatie en communicatie richtte zijn peilen vooral op bestuurders en beslissers om toch vooral in het heden te leven en mee te gaan in de snelle veranderingen in de maatschappij. Wethouder Dolf Warris gaf een uitgebreide doorkijk naar de doelstellingen van de gemeente als het gaat om klimaatadaptatie en in het verleden daarvan de groene plannen.

Ferenc van Damme

Jaap Dirkmaat

Uiteraard heeft Landschapsbeheer deze sprekers en hun onderwerpen bewust uitgekozen, immers ook Landschapsbeheer is druk bezig met de toekomst van de (Osse) natuur. Diverse projecten, zoals in de beleidsnota Klimaatadaptatie en de Omgevingswet en het ambtelijk stuk NatuurNetwerkOss zijn beschreven, zijn zodanig klip en klaar dat Landschapsbeheer er zo maar uitvoeringsprojecten aan kan verbinden.

Ook de continuïteit van de eigen organisatie van Stichting Landschapsbeheer, met in haar kielzog stichting Landerij VanTosse en projectbureau Werkplaats NLC (natuur, landschap en cultuurhistorie), vraagt, meer dan in het verleden, aandacht om haar bestaan naar buiten toe te rechtvaardigen en te kunnen borgen in de wirwar van overheidsregels en aanbestedingsreglementen etc. Vrijwilligerswerk, zeker ook in de natuur, en bewonersinitiatieven worden steevast in elke ambtelijke organisatie beleidsmatig gezien als zeer waardevol en welkom. De praktijk is er echter weerbarstiger. Loslaten is als ambtelijke organisatie kennelijk toch te risicovol.

Er moet serieus voor gewaakt worden, dat al die bewoners-/vrijwilligersactiviteiten niet gaan stranden in de wirwar van regels en de systeemwereld het gaat winnen van al die goedwillende vrijwilligers.

Even over het verleden van Landschapsbeheer Oss en haar huidige structuur. Zoals gezegd bestaat de organisatie inmiddels ruim 25 jaar. Destijds opgericht mede op aandringen vanuit het gemeentebestuur van Oss om het natuurbeleid van de gemeente Oss handen en voeten te geven. Dit als partner bij de beleidsmatige opmaak van natuurprojecten, maar vooral ook bij de uitvoering daarvan. Dat dit goed gelukt is, kan afgelezen worden aan de grote lijst van projecten welke sindsdien in uitvoering zijn gebracht. Vanaf 2013 is hieraan toegevoegd het beheer en onderhoud van alle natuurgebieden van de gemeente Oss in het grote buitengebied van de gemeente. Op basis van het beheerplan Natuurgebieden wordt het onderhoud van plm. 300 ha natuurterreinen (van groot tot klein, m.u.v. de bosgebieden) ter hand genomen. Landschapsbeheer heeft inmiddels ruim 200 geregistreerde vrijwilligers, die allen tezamen als voorbeeld in 2023 ruim 22.000 uren in de Osse natuur hebben gestoken. 80% van onze werkzaamheden is afkomstig van de gemeente Oss. De overige 20% wordt ingevuld met opdrachten vanuit Waterschap Aa en Maas, Natuurmonumenten, Brabants Landschap en een enkele particulier. Lokaal zijn we ook regelmatig op verzoek actief bij ondersteuning van bewonersactiviteiten. Ook de lokale kleine natuurclubjes zoals de weidevogelbeschermers, de vleermuis- en uilenwerkgroep, de paddenwerkgroep etc. kloppen nooit tevergeefs bij ons aan als het gaat om ondersteuning van hun activiteiten. Ook werken we heel nauw samen met IVN-Oss, zowel in uitvoerende sfeer bij de diverse IVN-werkgroepen, als mede in de beleidsmatige sfeer via de werkgroep Groen en Ruimte.

Voor wat betreft de toekomst van Landschapsbeheer, het blijft "struggle for life" om een natuurorganisatie van deze omvang met dergelijke ambities op de been te houden. Alles is professioneel ingericht en wordt ook als zodanig aangestuurd. Het vrijwilligerscorps is zeer betrokken zowel bij de uitvoering van het zeer gevarieerde natuurwerk door de gehele gemeente Oss, alsook met de geboden werkomgeving en levensvreugde welke het vrijwilligerswerk bij Landschapsbeheer en bij de Landerij VanTosse met zich meebrengt.

Geschreven door Tonnie van Hooff
Coördinator/bestuurslid Landschapsbeheer Oss

De gouden handdruk van €500 is goedgekeurd door het Streekpanel van het Waterschap Aa en Maas, district Hertogswetering aan Landschapsbeheer Oss!

De uitreiking is op 14 november tijdens een speciale bijeenkomst. Het is de bedoeling dat Landschapsbeheer Oss op die dag een presentatie geeft over al hun werkzaamheden.

Kruidenwandeling met Ingrid Broeder

Op woensdagmiddag 12 juni traptten we af met de eerste van de seizoen activiteiten. Ingrid Broeder, vrijwilliger van de vrijdagwerkgroep, bood zich aan haar kennis te delen.

Met een groepje geïnteresseerden trokken we na de koffie en thee naar de tuin en al snel werd duidelijk hoeveel kruiden er stonden en dat Ingrid er veel over wist. Het was inspirerend Ingrid te horen vertellen hoe zij vanuit het observeren van de planten bekeek wat ze voor mens en dier zouden kunnen betekenen. Ingrid zette ons daarna in tweetallen aan het werk om zelf kruiden te zoeken en te bekijken. Het was een leerzame middag.

Ingrid heeft een boekje gemaakt 'Kruiden met kracht' met beschrijvingen van kruiden voor de huid en het zenuwstelsel, verschillende toepassingen van kruiden en creatieve ideeën. Het ligt ter inzage in het huis Cumberland op de tuin of is bij Ingrid te koop.

Ingrid vertelt over de klaproos en wat deze met de Eerste Wereldoorlog te maken heeft.

LOONBEDRIJF PETER LOEFFEN

Waterstraat 5, 5374 KB SCHALJK • Tel.: 0486-461505 • Fax: 0486-464230

Fotocollage

Aardbeienoogst in Landerij VanTosse door Anne-Marie

Werkzaamheden in Landerij VanTosse (foto: Anne-Marie Bollen)

Bloemenpracht in Landerij VanTosse (foto: Anne-Marie Bollen)

Vast gedraaid gras moet verwijderd worden (foto: A. Bollen)

Park "De Strepen" in Oss (foto: Anne-Marie Bollen)

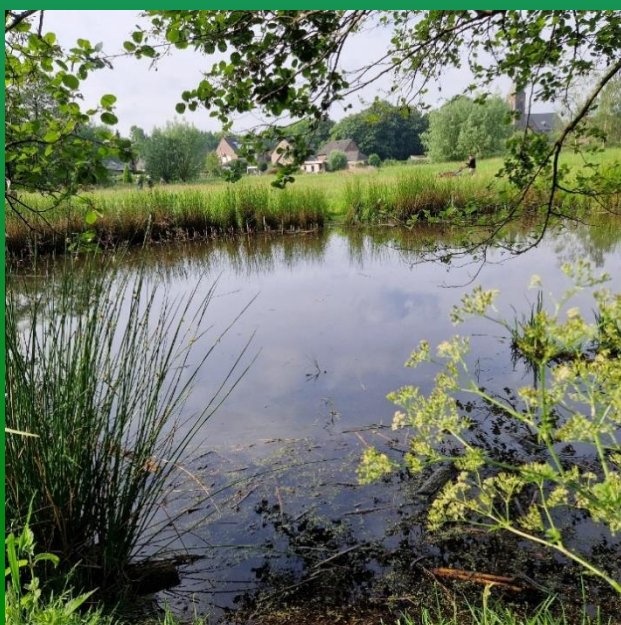
Maaien in Park "De Strepen" in Oss (foto: Anne-Marie Bollen)

Nieuwe maaiers op Landerij VanTosse

Landerij VanTosse: onderhoud bosmaaier

Lange Del Huisseling (foto: Anne-Marrie Bollen)

Landerij VanTosse (foto: Anne-Marie Bollen)

Kort Nieuws

Wandel- en fietstochten met IVN-natuurgids

Zondag 2 juni

Fietstocht Brabantse bergen
10:00-16:00 uur
Vertrek: 't Putje Willibrordusweg, Oss

Woensdag 19 juni

Poëziewandeling i.s.m. PPO
20:00 uur
Vertrek: Klein bOss (achterkant van de stadsboerderij)

Woensdag 3 juli

Seniorenwandeling in Keent
10:30-12:30 uur
Vertrek: Parkeerplaats Keentse Weg Overlangel (brug)

Zondag 21 juli

Fietstocht rondom Oss
Langs akkers & bloemenranden
10:00-12:00 uur
Vertrek: Parkeerplaats Park De Elzenhoek

Zondag 18 augustus

Heidewandeling Maashorst
10:00-12:00 uur
Vertrek: Kanonsberg
Parkeerplaatsje bij ecoduct N324

Trinette Stolle
Coördinator
IVN-natuurgidsen Oss

Terugblik startbijeenkomst Hof van Oss

Op donderdag 21 maart vond de startbijeenkomst van Hof van Oss plaats bij RKS Margriet. We zijn verheugd over de grote opkomst en de energieke sfeer die de avond kenmerkte. Hartelijk dank aan iedereen die aanwezig was en bijdroeg aan de discussies. Julie input is van onschatbare waarde voor de verdere ontwikkeling van Hof van Oss. Heb je de startbijeenkomst gemist of wil je de presentatie nog eens nalezen, ga dan naar de onze website. Tijdens en na de presentatie zijn er diverse vragen gesteld. De meest gestelde vraag luidde als volgt: "Wat zijn de financiële verplichtingen wan-

neer ik lid word van de coöperatie Hof van Oss?". We vinden het belangrijk om hier extra duidelijkheid over te bieden: Elk lid dient een eenmalige storting te doen in de coöperatie. Voor een gezin (met minimaal twee volwassenen) bedraagt deze storting €1.000 en €500 voor een alleenstaande of eenoudergezinnen met uitsluitend kinderen tot en met 18 jaar. Met deze financiële bijdragen kan de coöperatie alle noodzakelijke investeringen doen in de tuinderij, zoals grondbewerking, bodemverbetering, irrigatiesystemen, gereedschap en meerjarige planten en bomen. Dit zijn investeringen op de lange termijn die de duurzaamheid van de tuinderij waarborgen. Daarnaast betaalt elk lid een maandelijkse contributie. Voor het jaar 2024 wordt er geen contributie gevraagd vanwege het opstartjaar, waarin nog geen opbrengsten van de tuinderij worden verwacht. Voor 2025 bedraagt de contributie €45,- per maand voor een gezin en €22,50 per maand voor een alleenstaande. Hiermee ontvangt een gezin een gezinspakket groente en fruit en een alleenstaande of eenoudergezin een 1-persoonspakket. Indien gewenst kunnen leden extra pakketten afnemen. De contributie is bedoeld om gezamenlijk de jaarlijkse exploitatiekosten van de tuinderij te dragen, waaronder het aanbrengen van compost, vergoedingen voor de tuinder, aanschaf van zaden en beplanting en overige bedrijfskosten. De contributie wordt maandelijks via automatische incasso voldaan, in totaal twaalf keer per jaar.

Heb je nog vragen over de financiële verplichtingen of andere zaken? Aarzel dan niet om via email contact met ons op te nemen. We zijn beschikbaar om al je vragen te beantwoorden en kijken ernaar uit om je te verwelkomen bij Hof van Oss!

Met vriendelijke groet,
De kartrekkers van Hof van Oss

www.hofvanoss.nl
info@hofvanoss.nl

Vrijwillige weiden akkervogelbescherming Noord-Brabant

Brabants Landschap heeft weer een jaaroverzicht uitgegeven met als titel "Vrijwillige weiden akkervogelbescherming in Noord-Brabant".

Hierin staat o.a. beschreven dat maar liefst 33 weidegroepen met 757 vrijwilligers en 1711 agrariërs 3298 legsels beschermen. Het resultaat is dat het percentage uitgekomen legsels 74% is. Ook is er een cursus weidevogelbescherming gegeven waar 67 vrijwilligers aan deelgenomen hebben. Het volledige jaarverslag is te vinden op de website.

www.brabantslandschap.nl

Vrijwilligerswerk

In de Volkskrant van 27 februari jl. stond een opmerkelijk artikel over vrijwilligerswerk. Meer dan zes miljoen Nederlanders doen ten minste vier uur vrijwilligerswerk per week. Dat is van grote waarde, niet alleen economisch. Toch stranden veel initiatieven in regels. Auteurs Floor Ziegler en Teun Gautier zien dat het ook anders én beter kan. Daarover hebben ze een interessant boek uitgegeven.

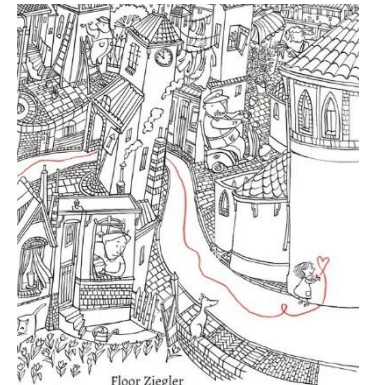
Enorm potentieel

De tijd dat bewonersinitiatieven alleen maar klein en schattig waren, is voorbij, zeggen Floor Ziegler en Teun Gautier. Er ligt een enorm potentieel braak van mensen die heel veel kunnen overnemen van de overheid als ze de kans krijgen. Voor minder geld, met beter resultaat en met hechtere gemeenschappen en gelukkigere inwoners als bonus.

Het boek "Een wereld van gemeenschappen", staat vol met inspirerende voorbeelden van wat zij 'de leefwereld' noemen. Bewonersinitiatieven, die zij plaatsen tegenover de 'systeemwereld', zeg maar het formele openbaar bestuur en marktpartijen.

Veel voorbeelden

Ze beschrijven o.a. het Friese dorp Roordahuizum, waar de meeste inwoners lid zijn van vereniging Doarpsbelang, dat veel concrete activiteiten heeft ontwikkeld zoals o.a. de aanleg van een zwemplaats, een sportcomplex runt en een eigen windmolen heeft. Het Utrechtse Austerlitz, waar inwoners ouderen helpen om zo lang mogelijk zelfstandig in het dorp te wonen, is ook een goed voorbeeld. En in Amersfoort toerden bewoners een ziekenhuisterrein om in een stadspark. Met hun tweemansbureau ondersteunen Ziegler en Gautier dit type initiatieven, onder meer in opdracht van gemeenten, woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars. Ergens in het boek staat dat de overheid zich meer als partner dan als beoordelende instantie moet gedragen. Een voorbeeld is een wethouder die in de zaal moest gaan zitten, tussen de betrokken burgers! De overheid is dan meer een partner dan de beoordelende instantie. Het boek is als Paperback te koop voor €22,50 bij de boekhandel.

EEN WERELD VAN
GEMEENSCHAPPEN

LEMMISCAAT

Plant en insect: Gele lis

Langs sloten en vaarten bloeit nu overal de gele lis. Geniet er maar van; als het echt hoogzomer wordt, is het met de bloei weer gebeurd en drijven de platte zaden naar hun bestemming. Vanaf het water gezien zijn de oevers nu net tuintjes, met grote kattenstaart, waterzuring en allerlei kleine bloemen. "Mijn bloemen zijn zeker net zo bijzonder als die van orchideeën. Maar ik groei gewoon langs bijna alle oevers van de Nederlandse wateren. Alleen insecten met een lange tong, zoals diverse hommels, kunnen mijn nectar bereiken en mij bevruchten. Mijn zaden blijven lang drijven, zodat ik via het water nieuwe waterkanten kan bereiken en soms zelfs gele linten in het landschap kan vormen. "Stem niet op de orchideeën, maar op gele lis!", luidde de wervende tekst bij de Nationale Bloem Verkiezing. De concurrentie bleek uit een andere hoek te komen: zowel de orchideeën als de gele lis behaalden geen plekje in de top vijf. Mis-schien omdat gele lissen wel heel algemeen zijn, maar een beetje water in de buurt is wel nodig. Misschien omdat de Fransen de Fleur de Lis als nationale bloem hebben? Die eruitziet als een lis, maar toch een lelie had moeten zijn? Nou ja, in Nederland geen deftige bloemen, leve het made-liefje."

Beeldschoon

Evengoed is een gele lis (Iris pseudacorus) beeld-schoon. Om ze vanuit een wiebelende kano te fotograferen is al een kunststuk en bezoekende beestjes vastleggen is me nooit gelukt. Gelukkig is Jan Jansen met de camera op jacht geweest in Hortus Nijmegen en trof hij daar trage rietkevers op de gele lissen – dat klinkt als een goed te fotograferen soort. Hier zie je een paar exemplaren die hij voor de lens kreeg. Stadsbewoners hoeven niet naar een botanische tuin of natuurgebied af te reizen: waar water is, zijn gele lissen.

In mijn voor-tuintje komen ze spontaan op, zo'n twee meter van de sloot. De bloemen zijn zo'n tien centimeter groot en zitten mooi in elkaar: drie grote en drie kleine bloemblaadjes, buig er maar eens eentje voorzichtig open. Na de bloei vormen zich dikke vruchten, als kleine komkommers, waarin de zaden zitten als opgestapelde schijven van een sjoelspel. De topzware bloeistelen met de vruchten strekken zich, de vrucht zakt naar (meestal) het water waar de zaden, zo'n zeven millimeter groot, uit de vrucht vallen en wegdrijven om elders weer nieuwe pollen gele lis te vormen.

Bezoekers

Voor die zaden zich vormen is de bloem bezocht. Alleen insecten met een zuigsnuif van meer dan een centime-ter lang kunnen de nectar bereiken, meldt de Nederlandse Oecologische Flora. Hommels zijn de voornaam-ste bestuivers. De eerste dag van de bloei vormt de mannelijke fase; tussen de plaat van de buitenste bloemdekklappen en de stijltakken gapen dan wijde openingen en hommels op weg naar de nectar worden door de pas geopende helmknop op de rug bepoederd. De top van de stijltakken is nog omhoog gericht, zodat de stempel niet aangeraakt wordt. De tweede dag zijn de openingen veel nauwer geworden en de top van de stijltakken staat in het verlengde van de rest van de stijltak; de helmknop is geheel of vrijwel gelegegd. Hommels afkomstig van een eerste dagbloem strijken nu het daar opgedane stuifmeel op de stempel af. Kortom, zet uw klapstoeltje op aan de waterkant en bekijk eens rustig hoe het in z'n werk gaat. Met wat geluk komen er meer bloembezoekers voorbij: de snuitzweefvlieg (Rhingia campestris) en andere zweefvliegen, uiltjes en kevers.

Gele lis en mens

Plant & insect is het jaarthema 2024 van de Nederlandse botanische tuinen. Voor volgend jaar is het jaarthema

ook al gekozen: Plant & mens. Heeft de gele lis behalve aan insecten ook aan de ambachtelijke gebruiker iets te bieden? Jazeker, valt te lezen in de Flora Batava, heruitgegeven in 2023. De oorspronkelijke boeken hadden veel oog voor het praktisch gebruik van planten. In de heruitgave probeert leerlooier Amber Veel de eigen-schappen van de gele lis uit. Zij is kunstenaar en leer-looier. Voor haar Taxidermisch Laboratorium bestudeert ze de diversiteit, reikwijdte en toepasbaarheid van een grote sortering looimethoden en -ingrediënten. Nu dus de gele lis. "De gele lis wordt in de Flora Batava, bij huis-houdelijk gebruik, ook als 'dienstig tot leerlooijen' aan-geprezen", schrijft ze. "Zou de koningin der slootflora écht een rauwe huid voor verval kunnen behoeden? Zou best kunnen", schrijft Amber. "Menig andere plant die langdurig met de voeten in het water staat, zou gaan rotten. Gele lis niet, rotting is haar vreemd. En die on-vergankelijke eigenschap kan ze met het looizuur uit haar rizoom overdragen aan anderen. Om vervolgens succesvol de proef op de som te nemen. De opbrengst van deze ene wortelstok is karig. Een dikke stierenhuid kan ik er niet mee looien. Maar als ik wat meer oogst, moet het looien van een dun hazenvel wel lukken."

Bron Nature Today, 19 mei 2024

Ontwerpbesluiten project meanderende maas vastgesteld

Zoals jullie weten gaat het project Meanderende Maas over de versterking van de maasdijken tussen Ravenstein en de stuw van Lith, maar ook over "meer ruimte voor de rivier" en aanpak van een aantal buitendijkse gebieden. Inmiddels zijn de ontwerpbesluiten vastge-steld en naar verwachting kan nog dit jaar

de eerste schop de grond in. De werkzaamheden kunnen volgens de planning in 2029 worden afgerond.

De ontwerpbesluiten wijken deels af van de oorspronkelijke plannen. Dat mede dankzij de inspraak van met name bewoners van het gebied en belanghebbenden via maar liefst 121 binnengekomen zienswijzen. De indieners van de zienswijzen, maar ook overige in het project geïnteresseerden kunnen van 23 mei tot 4 juli 2024 de ontwerpbesluiten inzien.

Bekijk daartoe:

www.meanderendemaas.nl/terinzage met een zeer informatieve interactieve kaart. Maar de inzage kan ook op afspraak bij de betrokken overheidsinstanties, bereikbaar via onderstaande mail.

Overigens hebben de diverse betrokken overheden samen met het projectteam Meanderende Maas ook gereageerd op alle 121 ingediende zienswijzen. Zowel deze reacties als de zienswijzen kunnen worden bekeken in de Nota van Antwoord, via de website.

www.meanderendemaas.nl
info@meanderendemaas.nl

Beroepsprocedure

Gedurende de periode van 23 mei tot en met 4 juli 2024 kan beroep worden ingesteld tegen de besluiten. Dit kan bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State in Den Haag. Meer informatie over de beroepsprocedure vindt u op de website.

www.raadvanstate.nl

ivn natuur educatie

IVN wil mens en natuur verbinden. De vrijwilligers van de afdeling IVN Oss doet dit door kennis te verzamelen én te verspreiden. Iedereen is welkom en kan meedoen! Daarvoor bieden we een doorlopend aanbod aan inspiratie en activiteiten voor liefhebbers van vogels, planten, insecten en fotografieren. Onze natuurgidsen zijn actief in scholen en zorgcentra. Wij hebben een uitgebreid excursieprogramma om te fietsen en wandelen. Onze kennis delen we met landschapsbeheer, gemeente Oss, waterschap etc. Voor meer informatie zie ons jaarplan te vinden op <https://www.ivn.nl/afdeling/oss>

Voor onze afdeling zijn wij op zoek naar een:

SECRETARIS

De secretaris maakt deel uit van het Dagelijks- en Algemeen Bestuur en is een "spin in het web" van onze leden:

1. Het voorbereiden van vergaderingen in de avonduren van Dagelijks Bestuur, het Algemeen Bestuur en de Algemene Ledenvergadering
2. Het bondig notuleren van de vergaderingen.
3. Verzorgen van inkomende en uitgaande mails/post
4. Aanspreekpunt voor eventuele vragen van leden en partnerorganisaties.
5. Archivering van de afdeling
6. Beheren van de Ledenadministratie via landelijk geautomatiseerd systeem Procurios.

De gevraagde inspanning wisselt van een halve tot hele dag (ivm vergaderingen) in de week

Wat vragen wij? Hij/zij:

- ✓ Heeft affiniteit met de natuur en de missie van IVN
- ✓ Beschikt over secretariële vaardigheden.
- ✓ Beschikt over digitale vaardigheden
- ✓ Is een teamspeler: in samenspraak met de voorzitter en penningmeester worden vergaderingen voorbereid.

Wat bieden wij?

- Een tastbare bijdrage aan het behoud van onze natuur
- Een vitale bruisende goed georganiseerde afdeling met vele activiteiten
- Vergoeding van onkosten
- Administratie is up-to-date: documenten zijn digitaal opgeslagen
- Inwerken door betrokken ex-secretaris en door voorzitter.

Informatie en/of belangstelling?

Voorzitter: Geert versteijlen, Tel. 06-53700549
E-mail: ivnoss.voorzitter@gmail.com

Tref het in Oss!

Oss ligt op een unieke plek in het Brabantse landschap. Met de bossen en heidevelden in de Maashorst. En het fraaie landschap langs de Maas met polders, uiterwaarden, slingerende dijken, sfeervolle middeleeuwse stadjes en dorpskernen met een rijke historie. Je treft er gastvrije winkels, gezellige terrassen, leuke musea en eigentijdse restaurants. Of je nou komt om uit te rusten of verrast te worden, je treft 't allemaal in Oss!

Veel te beleven

Op de website zie je een actueel overzicht wat Oss te bieden heeft, zoals o.a. fiets- en wandelroutes, Zien en Doen in Oss, Ontdek de spannende geschiedenis in Oss en nog veel meer.

In de optie 'Eten en Drinken' vind je o.a. de keuze 'Van brouwen tot borrelen: ontdek de streekbieren', waaronder 'Ontdek Landerij VanTosse'. Hier lees je uitgebreid over Landerij VanTosse: proef het landschap.

www.trefhetinoss.nl

Tref het in Oss

Donkere Wolken

Ik sta op de dijk bij Ravenstein en kijk uit over de Middelwaard. Een prachtig gebied dat als een van de eerste uiterwaarden is ingericht na de extreme hoogwaterstanden van 1993 en 1995. De hoeveelheid water was destijds zo immens dat de noodzaak voor een betere aanpak van hoogwaterveiligheid in één klap duidelijk werd. Waterschappers, Rijkswatersta- ters, Natuurmonumenters en ambtenaren van de Provincie sloegen de handen ineen en realiseerden een gebied waarbij de rivier de ruimte kreeg en waarbij zowel de veiligheid van de mensen achter de dijk als nieuwe natuurontwikkeling in de uiterwaard gegarandeerd werd. Ik voel de wind toenemen en zie hoe steeds meer wolken zich samenvakken. Boven me ontstaat een donkere wolkenmassa, in de verte hoor ik het al donderen. Het voelt alsof ik in mijn eigen hoofd kijk.

Ik maak me zorgen. Grote zorgen zelfs. De Middelwaard ligt er goed bij, maar steun voor de natuur lijkt in het verre Den Haag steeds verder af te brokkelen. De partijen die op dit moment de coalitie vormen hebben stuk voor stuk laten weten dat natuurbehoud en natuurontwikkeling geen onderwerp is waar geld naar toe zal gaan. En dat terwijl de natuur juist een krachtige bondgenoot is voor, ik noem maar twee voorbeelden, de stijgende kosten voor de gezondheidszorg en de klimaatcrisis. Het zou niet eens een onderwerp moeten zijn die in de verkiezingsprogramma's moet voorkomen, maar het zou gewoon een vast gegeven moeten zijn om hiermee aan de gang te gaan. Het gaat om de basisbehoefte van schone lucht, water en bodem. Het is in het belang van alle Nederlanders, ongeacht je politieke kleur.

Ik kijk naar de Maas en zie het Maaswater de Middelwaard instromen. Er is extreem veel water gevallen de laatste dagen, waardoor de Middelwaard nu veel natter is dan normaal. En dat is ook de bedoeling. Door het water hier op te vangen lopen de dijken geen gevaar en kan zich hier echte riviernatuur ontwikkelen. Het is een voorbeeld van hoe de natuur ons kan helpen met het omgaan van grote problemen die we, als mensheid, zelf veroorzaakt hebben. Laten we met z'n allen blijven knokken voor de natuur, die we veel harder nodig hebben dan de partijen in Den Haag beseffen.

Lianne Schröder

Coördinator Natuurbeheer

Noordoost-Brabant en Rijk van Nijmegen

Boer Spierings

Mens | Dier | Natuur

OPENINGSTIJDEN:

MAANDAG: 12:00 - 18:00

DI T/M DO: 9:00 - 18:00

VRIJDAG: 9:00 - 20:00

ZATERDAG: 9:00 - 17:00

BEKIJK ONZE
WEBSITE
VOOR UPDATES!

Oijenseweg 284 | 0412 450 459 | info@boerspierings.nl

MUIFEL

BROUWERIJ

Zin in een Muifelproeverij?

Bezoek ons nieuwe proeflokaal
op de Vikingenweg 5 in Oss.

Open op afspraak 06 - 4056 0581

www.muifelbrouwerij.nl

van Liempd
Tuin & Parkmachines

Weijen 77a 5388 HM Nistelrode
T. 0412- 61 10 04
E. info@vanliempdtuinenpark.nl

Tuin & Bosbouwmachines

Beregeningsmaterialen

Gereedschappen

Service & Reparatie

www.vanliempdtuinenpark.nl

CHRISTIAN
chocolaterie patisserie

Bijzonder smaakvol!

Terwaenen 28
5341 DG Oss

@ossetrotse
Christian Chocolaterie Patisserie

DK

Nu ook op
DONDERDAG

**ZOTTE
ZATERDAG
EXTRA*
KORTING
OP DIESEL/BENZINE/LPG**

(*Op basis van de DK brandstof adviesprijs.
Deze korting vervangt de huidige korting)

Servicestation de Kock, Full-service tankstation aan de voorzijde.
Self-service aan de achterzijde. 10L getankt, 2 euro korting op een
wasprogramma naar keuze.

HESCHEWEG 223 OSS

Werkgroep Landschapsbeheer Oss

Werkdagen en mededelingen

Werkschema 2024

Juli

Zaterdag 6, vrijdag 12, woensdag 17, vrijdag 26

Augustus

Zaterdag 3, vrijdag 9, woensdag 14, vrijdag 23, vrijdag 30

September

Zaterdag 7, vrijdag 13, woensdag 18, vrijdag 27

Werktijden

De werktijd op de werkdagen is van 9.00-12.30 uur. Werklocatie en verzamelplaats worden tijdig per mail bekend gemaakt. Ook langere werktijden en extra werkdagen worden per mail doorgegeven.

Inlichtingen en aan- of afmeldingen

Inlichtingen en aan- of afmeldingen kunt u mailen naar wergroep@landschapsbeheer-oss.nl of naar pr@landchapsbeheer-oss.nl. U kunt ook bellen naar 0412-642368.

Telefoonnummers

Henk Smouter (algemeen/projectcoördinator) 06-54288252
Tonnie van Hooff (coördinator beheer) 06-37456820 (ook tijdens de werkdagen).

Klusjesochtend

Iedere dinsdag klusjesochtend op onze Landschapswerf aan de Tolstraat 3, 5342 NH Oss tussen 9.00-12.00 uur. Telefoon 0412-474322.

MSD komt langs

Op maandag 10 juni kwam er een groep van 20 MSD-medewerkers een dagje meewerken. De groep werd verdeeld over de tuin en over het herinneringsbos. Op elke locatie werd deze groep door onze vrijwilligers bijgestaan. In de tuin

werden de gebruikelijke tuinwerkzaamheden uitgevoerd o.l.v. de Tuingroep en in het herinneringsbos gingen ze maaien met ons 'maaitreintje'. De mensen van MSD gingen daarna het gras verzamelen en afvoeren. Zij bleven tot ca. 15.00 uur en er was een lunchpakket voor iedereen.

MSD-medewerkers ruimen het gras op en werken in de tuin. (foto's: Anne-Marie Bollen)

Mutaties Vrijwilligersgroep

Nieuwe vrijwilligers

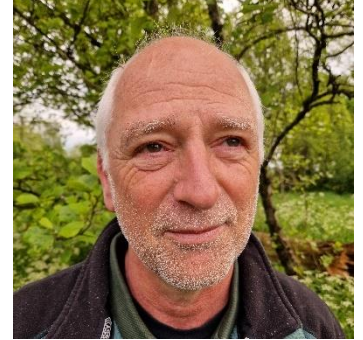
Lambert van Berkomp, Oss
Jos van den Bogaard, Oss
Anneke Gunnewegh, Maren-Kessel
Mark Koelen, Lithoijen

Lambert

Afmeldingen

Adriek de Lange, Oss
Jack Schellekens, Oss
Jeroen de Vries, Oss

Jos

Overleden

Jos Koolen, 20 mei 2024, Oss

Actueel bestand

Groep Oss e.o.	127
Groep Kessel	17
Groep Lithoijen	17
Groep Maasdonk	27
Groep Arboretum	9
Totaal	197

Anneke